

AKKUYU NÜKLEER SANTRALI VE ARDINDA YATAN GERÇEKLER...

Arif KÜNAR
(Mimarlık Dergisi, Sayı 272)

70'li yılların başından beri tartışmaları süren nükleer enerji santrali için en son ihale randevusu 1996 Kasımına verildi. Son yirmi yılda en az 3-4 kez ihale aşamasına gelen Mersin-Akkuyu Nükleer santral projesi, bu kez bizatihi REFAHYOL Hükümetinin ve nükleer lobilerin içerden-dışardan yoğun baskılarıyla gerçekleşecekmiş gibi görünüyor. Hem de, yıllarca yazılıp-çizilen her türlü olumsuzluğuna ve onca yanlışlığına rağmen.. Peki, nedir bu yanlışlıklar ve olumsuzluklar? Kısaca genel argümanlarımızı toparlayarak aktarmaya çalışalım...

Ülkemizde nükleer enerji santrallerini 'tek' ve zorunlu tercih olarak pazarlamak için yoğun bir çaba gösteren nükleer lobiler, ta 60'lı yıllardan itibaren 'karanlıkta kalacağız' korkusunu kamuoyuna ve hükümetlere yaymaya başladı. Hayatını nükleer santral kurmaya adanmış olan TEK eski başkanı Prof.Dr. Nejat AYBERS'in, 30 yıl önce yaptığı, oldukça bilimsel (!) bir tahminine göre; 'Netice olarak hangi şekilde olursa olsun, 1977 senesinden itibaren kendini gösterecek olan enerji açığımızı nükleer santral kurmak suretiyle kapatmak lüzumu hasıl olacaktır' (1) Oysa 1996 yılındayız, Allahtan henüz nükleer santralımız yok ve karanlıkta değiliz...

Bu tartışmaların içinde en şaşırtıcı olanı da, Haziran 1996'da TEAŞ-APK tarafından yayınlanan raorda, enerji fazlalığından bahsedilip, elektrik ihracatı planlanıyor olması kuşkusuz; 'Elektirik enerjisi talebinin 1996 yılında %6.5 artışla 91,2 Milyar kW saata ulaşılacağı tahmin ediliyor. Elektirik santrallerinin kurulu gücünün, Seyhan-Çatalan HES'nin ilk ünitesi ile Dİlova Doğalgaz santralının işletmeye alınması sonucunda 310 MW artışla 21458 MW'a yükselmesi bekleniyor. Ortalama üretim kapasitesinin de 103 Milyar kW saat'a çıkacağı öngörülüyor. Bu kapasitenin %87.4'ünün kullanılacağı ve 91.7 Milyar kW saat üretim gerçekleştirileceği hesaplanıyor. Talebin üzerinde gerçekleşmesi beklenen 500 Milyon kW saat elektirik enerjisinin de ihraç edilmesi öngörülüyor' (2). Bütün bu korku (tma)ların ve hesapların arka planını, bugüne kadar yapılan enerji senaryoları, planlamaları, arz/talep tahminleri oluşturmuş ve bunlar hep yanlış, genelde de çok abartılı çıkmıştır.

TEK eski Genel Müdürü Sayın Gültekin Türkoğlu'na göre; '1973 yılında 3. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda talep

tahminleri, 1992 yılında 95 milyar, 1995'de 125 milyar Kwh olarak öngörülüyordu. Bu asrın sonunda ise 180 milyar Kwh'e kadar gidiyordu. Bugün elimizdeki resmi talep tahminlerine bakarsak 2000 yılında 150 milyar kWh'e düşmüş durumdadır. Bugün bu talep tahminlerinin neresindeyiz? 1993 yılındaki kesin rakamları bilemiyorum, ama 70 milyar civarında dolaşıyoruz. Demek ki bugün resmi talep tahminlerine dayanarak kurulacak bir politika, yanıltıcı olacaktır. Bu bakımdan nükleer santral tartışmamız, ithal yakıtları tartışmamız, üretim planlarımızı bunlara dayandırmamız, herhalde gerçekçi değildir. Bugün doğal kaynaklarımız bizi buraya kadar getirmiştir. Bundan sonra

da 2000 yılına, belki 2015'e kadar götürülecektir' (3).

Yine TEK'te uzun yıllar Genel Müdürlük yapan ve enerji ekonomisi konularında

çalışmalarını halen sürdüren Sayın Behçet YÜCEL'e göre de; TEK'in 1993 yılına ait tahmin değerlerine göre en yüksek güç ihtiyacı 11400 MW olarak gerçekleşecektir. Buna karşılık kurulu güç 20300 MW'a yükselecektir. Bu durum % 80 yedek güç gösterir. Bu düzeydeki yedek güç, Türkiye için savurganlıktır.

Modern işletme koşullarında 16000 MW'lık bir kurulu güç 1993 yılı ihtiyacına uygun düşecek idi. Bu durumda 4000 MW'lık erken bir yatırımdan bahsedilebilir ki bunun yatırım

tutarı en az 4 milyar ABD dolarıdır' (4).

Enerji planlamaları konularında dönemlerinin etkili ve yetkili bürokratlarının bu çarpıcı

itirafları, aslında fazla söze gerek bırakmıyor. Resmi kurumlarınca, en az iki misli fazla arz/talep planlama hatası yapılan, kaynaklarını birtakım çıkarlar doğrultusunda boşa harcamanın çok sık ve kolayca yapıldığı ülkemizde; nükleer lobiler de, bu hasletimizden yararlanarak, pastadan pay kapmaya çalışıyorlar.

Biz de bir senaryo yapalım... Nükleer lobilerin iddialarının

Ülkemizde nükleer enerji santrallerini 'tek' ve zorunlu tercih olarak pazarlamak için yoğun bir çaba gösteren nükleer lobiler, ta 60'lı yıllardan itibaren 'karanlıkta kalacağız' korkusunu kamuoyuna ve hükümetlere yaymaya başladı.

Bu tartışmaların içinde en şaşırtıcı olanı da, Haziran 1996'da TEAŞ-APK tarafından yayınlanan raporda, enerji fazlalığından bahsedilip, elektrik ihracatı planlanıyor olması kuşkusuz.

doğru olduğunu ve nükleer santraldan başka seçeneğimizin kalmadığını düşünelim bir an... 1000 MW gücündeki Akkuyu Nükleer Santralı'nın; toplam olarak en az 10-14 yıl lisanslama, yapım, devreye alma ve işletim süresinin olduğunu, 1997 yılında yapımına başlansa bile ancak 2010 yılında devreye gireceğini ve 2010 yılında hedeflenen 60000

Nükleer santralların kaza yapmadığı durumlarda, yani 'normal' çalıştığı zamanlarda bile, yakın çevresinde yaşayan ve özellikle santralda çalışanların; santralin uzağında yaşayanlara göre daha fazla kanser olma riskine maruz kaldıkları, birçok tıp otoritesince tespit edilmiştir.

MW'lık kurulu gücün ancak yüzde 1.7'sini karşılayacağını, bunun da nasıl olup da muhtemel enerji açığına kapatacağını kamuoyuna

açıklamak durumundadırlar... Eğer niyetleri yalnızca bir nükleer santral kurmaksa, iddia ettikleri enerji açığı kapanmayacaktır. Fakat niyetleri önce Akkuyu, sonra Sinop ve en az 4-5 adet başka yerlere kurmaksa (ki öyle, 7 adet planlanıyor uzun vadede), her biri en az 5 Milyar dolardan, 35 Milyar dolar gibi bir finans gerektirir ki, bu da yaklaşık dış borcumuzu neredeyse ikiye katlar. Zaten ülkenin tüm kaynakları aktarılsa, buna yetmez ve sonuç itibarıyla tam bir ekonomik bir felaket olur Türkiye için. Yalnızca daha fazla santral pazarlayıp, ceplerini doldurmak derdinde olan ve bunun ilk adımı olarak Akkuyu'ya nükleer santralı kurmaya çalışan nükleer lobilerin; hali hazırda elektrik dağıtım-iletim hatlarımızdaki ve ulusal şebekemizdeki ortalama %22, %25 civarında olan toplam kayıpların (Sayın Cumhurbaşkanı, Enerji Bakanları ve TEAŞ Genel Müdürünün resmi rakamlarıyla) azaltılması gibi bir öncelikleri ve kaygıları yok.

Mevcut enerji santralleri verimli çalıştırılmadıkları ve bakım yapılmadığı için ya hiç çalıştıramıyor ya da kapasitesinin çok altında hizmet veriyor. Kayıpların yanı sıra, TÜSİAD'ın 1994 yılında DPT uzmanı Vedat Şahin'e hazırlattığı Enerji Raporuna göre; kullandığımız üretim yöntemlerinin ve makinaların eski teknolojiye göre olmasından kaynaklı olarak; Türkiye, aynı işi üretmek için, OECD ülkelerinin kullandığından, tam 2.5 kat daha fazla enerji kullanıyormuş.

Nedense hiçbir zaman, kişi başına tüketilen elektriğin oranlarındaki fazlalığı göstermek için örnek aldıkları batılı ülkelerdeki kayıpların en fazla yüzde 6-7 oranlarında olduğunu kamuoyuna açıklamazlar... Oysa ürettiğimiz her birim enerjinin yaklaşık 1/4'ünü, hiç tüketmeden, hatlarda yitirdiğimiz şebekemizin kayıplarını yarıya indirip, yenileyerek; 3-4 adet Akkuyu nükleer santralinin üreteceği enerjiyi sağlamış olacağız, hem de yalnızca bir nükleer santral yapım maliyetinin 1/5'ine.

Zaten Akkuyu Nükleer Santralı kurulsa, Gökova Termik

Santralı çalıştırılrsa bile, bunların üreteceği enerji şebekelerde kaybolacak ve yatırımlar boşa gidecek. Mega enerji yatırımlarındaki tatlı rantla tanışan politikacıların, teknokratların ve bürokratların yolsuzlukları, sık sık medyaya yansımaya başladı son günlerde, 300 milyon dolarlık enerji dağıtım ve iletim hatlarının tadilatı ihalesinde, Afşin-Elbistan termik santralinin satışıyla ilgili yolsuzlukların dava konusu olduğu ve bu yolsuzlukla ilgili olarak bir bayan eski Bakan'ın İsveç'te gizli hesabı olduğunun ortaya çıktığı; Bursa'da yapılması planlanan Doğalgaz Çevrim santralı yapımının, önce Japon Mitsubishi-Enka konsorsiyumuna ihalesiz verildiği, rüşvet söylentilerinden sonra ihaleye çıkarılınca, ilk teklifin 1/3'üne fiyat indirmek zorunda kalındığı; en önemli ve tehlikelisi ise, daha ortada nükleer santral ihalesi yokken bile, sadece Kanada'lı nükleer santral firması CANDU'nun 10 Milyon dolardan fazla parayı Türkiye'de dağıttığının (5) bilindiği enerji sektöründe: 5 milyar dolarlık bir nükleer santral ihalesinde neler olur, varın siz hesaplayın.

Gelelim nükleer santralların; en ucuz, en güvenli risksiz ve çevreci geleceğin en yaygın, tek enerji kaynağı olacağı masallarına ve yalanlarına... 40 sene önce, sudan ucuza enerji, hatta 'sayaçsız elektrik' sağlayacağı ümitleri ile hayatımıza giren nükleer santralların, bugün tam bir ekonomik felaket olduğu artık iyice anlaşılmıştır.

Dünyanın en ünlü ve saygın iş dünyası dergisi 'FORBES'in; 'Nükleer Kriz' başlıklı 11 Şubat 1985 özel sayısında; 'ABD iş dünyasında Vietnam Savaşı ve Tasarruf&Kredi Krizi'nden sonraki en büyük yönetim krizidir' tespiti yapılmış, nükleer sektör için. Yatırım analizcileri sözcüsü Merill Lynch ise; 'Nükleer enerjiye bir sent yatırarak şirket, hisse senetlerini çöpte bulacaktır' yorumunu yapmış.

İngiltere Bağımsız Elektrik Üreticileri Birliği Başkanı David Porter'in açıklamasına göre; 'Nükleer santrallardan elde edilen elektriğin fiyatının yüksek olduğu ortaya çıktıktan sonra ve Londra Belediyesi'nin sektörün bu kısmının özelleştirilmesine sırtını dönmelerinden sonra, Enerji Bakanlığı nükleer santralleri yaşatabilmek için sübvans etmeye karar verdi' (6).

Nükleercilerin gözbebeği, nükleer santral yapımına azalarakda olsa devam eden tek batılı ülke Fransa'nın Elektrik Kurumu (EdF); 39 milyar dolar borçla ve kendi geliştirdiği Superphenix nükleer santrallarında meydana gelen çatlakları kapatmak için hala milyarlarca dolar harcamaya devam ederek, devletin desteğiyle ayakta kalmaya çalışıyor. Candu reaktörlerinin tasarımı 12 yıl nükleer kontrol mühendisi olarak çalışan Ateşan Aybers, şu çarpıcı açıklamalarda ve uyarılarda bulunuyor; 'Ancak, sanayileşmiş ülkelerde uygulanmakta olduğu gibi güvenlik sistemlerinin gereği ve yapımı harcamaları astronomik rakamlara yükseltecektir. Bu gizli ve gerekli maliyetlerin

gözüldüğü edilmemesi gerekir. Kamuoyunu tatmin edecek ölçülerde güvenceli bir reaktörün inşa edilmesi ve operasyonu olağanüstü masraflar içerir'(7).

Ekonomik ömürlerini yavaş yavaş tamamlayan, eskiyen, yıpranan ve tehlike arz eden nükleer santrallerin tamiri, bakımı, devre dışı bırakılması, sökülmesi ve kapatılması için; daha önce hesaplanamayan miktarlarda harcamalar yapılmak zorunda kalınca, birim enerji üretim maliyetleri de müthiş artmıştır. Bir de bu sorunlara, henüz çözümlenemeyen radyoaktif nükleer atıkların saklanması, kontrol altında tutulabilmesi için harcanan akıl almaz paralar eklenince, gelmiş geçmiş en pahalı enerjinin nükleer enerji olduğu ortaya çıkar. Nükleer santrallerin kaza yapmadığı durumlarda, yani 'normal' çalıştığı zamanlarda bile, yakın çevresinde yaşayan ve özellikle santralda çalışanların; santralin uzağında yaşayanlara göre daha fazla kanser olma riskine maruz kaldıkları, birçok tıp otoritesince tespit edilmiştir.

Örneğin, İngiliz hükümet yetkilileri, İngiltere'deki Sellafield Nükleer Santralında çalışanlara, çocuklarında görülen yüksek lösemi oranları ile ilgili araştırma sonuçları ışığında, çocuk yapmamalarını tavsiye etmiştir (8). 1991'de Oak Ridge Ulusal Laboratuvarı'nda çalışanlar ve ailelerinde yapılan incelemelerden sonra, lösemiden ölüm oranlarının beklenenden %63 fazla olduğu saptanmıştır (9).

Yine, ABD'nde 1993 yılında yayınlanan Güneydoğu Massachusetts Sağlık raporu'na göre, Pilgrim Nükleer Santralının yaydığı radyasyonlara maruz kalanlar, bu emisyonu daha az oranda maruz kalanlardan 4 kat daha fazla lösemi riski taşımaktalar.

Bu raporları daha da çoğaltmak mümkün. Nükleer lobilerin iddia ettikleri gibi dünyada yalnızca 3 adet ciddi nükleer kaza yaşanmadı, aksine irili-ufaklı çeşitli ciddiyette binlerce kaza yaşandı. en korkunçları olan ve kamuoyuna yansıyan, 1957 Windscale (İngiltere); 1979 Three Mile Island (ABD) ve 1986 Çernobil (Rusya) dışında, her an Çernobil felaketine dönüşebilecek büyüklükte yüzlerce kaza yaşadı dünyamız.

Sadece ABD'de, bugüne kadar Nükleer denetleme Komisyonu'nun (NCR) kayıtlarına göre, felakete yol açabilecek derecede 169 kaza olmuştur. Japonya'da 1992 yılında tam 20 tane önemli reaktör kazası rapor edilmiştir.

1992 yılında Rusya; uluslararası kuruluşlara 205 kaza rapor etmek mecburiyetinde kalmıştır' (10). İngiltere'de son altı yılda, 17 ciddi nükleer santral kazasının olduğu ortaya çıktı (11). Nükleer santral kazaları kaçınılmazdır. Çünkü, karmaşık ve yoğun olarak birbiriyle sıkı bağlantılı ve eşlenik, binlerce irili-ufaklı modülden oluşan bir işletim sistemine sahip nükleer teknolojide; en ufak bir biriminde meydana

gelen aksaklık ve arıza, ona bağlı başka birimlerin devre dışı kalmasına ve kestirilemeyen başka zincirleme sorunlara neden olacaktır ve bu tür kazalar çok sık olmaktadır günümüzde. Sistem ne kadar karmaşık ve yüksek teknolojiyle üretilmişse, risk de o oranda artar.

Bir çelişki gibi gelen bu olguya en iyi örnek, 1986 yılında Çernobil Nükleer santral felaketinin olduğu yıl, NASA'da elli binden fazla uzmanın ürettiği ve tekrarlamalı olarak, Dünyanın en gelişmiş bilgisayarları ve cihazları tarafından uzun yıllar defalarca kontrol edilen Challenger Uzay Mekiği; fırlatılışından birkaç saniye sonra içindeki yedi insanla havada patladı, 'teknik bir arıza' yüzünden (2 CH sendromu; Chernobly ve Challenger)... Keza yine en ileri teknoloji kullanılarak Fransa'da üretilen, Türkiye'nin gözbebeği olacak TÜRKSAT Uydusu, 1994 yılında fırlatılır fırlatılmaz hepimizin gözü önünde yine 'teknik bir arıza' sonucunda parçalandı. Bize satılmaya çalışılan, 'en gelişmiş ve güvenli' nükleer santrallerin, 'teknik bir arıza' yapmayacağına ve Çernobil gibi sonuçlara yol açmayacağına, patlamayacağına garantisini kim verebilir, hele de çöpü patlayıp 38 vatandaşının öldüğü bir ülkede?

Sadece ABD'de, bugüne kadar Nükleer Denetleme Komisyonu'nun (NCR) kayıtlarına göre, felakete yol açabilecek derecede 169 kaza olmuştur. Japonya'da 1992 yılında tam 20 tane önemli reaktör kazası rapor edilmiştir.

Nükleer lobiler; Batı'daki gelişmiş ve sanayileşmiş ülkelerin nükleer santrallerden vazgeçtiğini, işsiz kalan nükleer sektörün umutlarını doğuya kaydırıldığını ve bağladığını gizliyorlar yurttaşlardan. Ekonomik fiyaskosundan tutun da, atık sorununa, yüzlerce kazadan, radyasyonun etkisinden, kamuoyunun tepkilerine kadar birçok nedenden ötürü, nükleer santrallara sahip ülkeler nükleer enerjiden tamamen vazgeçti. Yalnızca ABD'de siparişi 1974 yılından sonra verilen ve 1978 yılından beri planlanan 116 nükleer santral projesi iptal edildi. ABD'de 1992 yılında yapılan referandum sonucunda, daha 16 yıllık olan Precatt'daki Trojan, Rowe'deki Yankee Rowe santrali, New-York'taki Shoreham, San Onorfe Unit 1 nükleer santralleri; ekonomik ömürlerini tamamlamadan kapatıldı.

Avusturya'da yapımı 1978 yılında biten nükleer santral, yine referandum sonucunda hiç çalıştırılmadan kapatıldı. Filipinler'de Marcos zamanında biten nükleer santral, işletmeye alınmadı. Brezilya, yapımı bitmek üzere olan 2. santralından ve 1.1 milyar dolar harcadığı 3. nükleer santralından vazgeçti. Almanya'da 1975 yılından itibaren hiçbir nükleer santral yapılmadı, çalışan ve yapımı biten 4 nükleer santral kapatıldı.

İsveç 2010 yılında, elektriğinin %46'sını sağladığı nükleer santrallerinin tümünü kapatma kararı aldı. Keza İtalya, İsviçre, Danimarka, İskoçya, İrlanda, Lüksemburg, Yeni

Zelanda, Portekiz, Norveç, Hollanda, İspanya, İngiltere, Belçika, Finlandiya nükleer enerjiden vazgeçen ülkeler arasındadır. Fransa ve Japonya daha önceki yıllara göre giderek azalan sayıda nükleer santral yapıyor.

En son 1996 Eylül ayında, Japonya'nın Maki kentinde yapılması düşünülen bir nükleer santral için, Japonya'da ilk kez yapılan referandumda; oylamaya katılan yurttaşların %62'si hayır, yalnızca %38'i ise evet demiştir.

Dışarıdan ithal edilen petrole bağımlılığını azaltmak amacıyla nükleer enerjiye ağırlık veren Japonya, 1991'de Mihamal Nükleer Santralı'nda meydana gelen bir kaza sonucu havaya radyasyon yayılmasıyla bu kararını yavaşlattı.

Çernobil faciasının faturası ise, 350 milyar dolar civarında tahmin ediliyor. Şu anda nükleer santral yapımına devam edenlerin yalnızca %13'ü gelişmiş ülkeler, kalan %87'si ise; İran, Hindistan, Kore, Arjantin, Çin, Çekoslovakya, Meksika, Pakistan, Küba, Romanya, Rusya, Ukrayna gibi enerjiden çok nükleer güç ve silah peşinde koşan, başları demokrasiyle pek hoş olmayan ülkelerden oluşuyor. Nükleer enerji kullanma tercihi; kesinlikle politik ve siyasi bir karardır.

Ekonomik ve teknik açıdan tercih edilecek hiçbir yanı yoktur. Nükleer teknolojiyi geliştiren sanayileşmiş bir çok ülke, bugün siyasi tercihlerini; giderek dış borcu fazlalaşan, yurttaşlık bilincinin ve sivil toplumsal insiyatifin henüz gelişmediği bizim gibi ülkelerin politikacıları da çıkarlarını nükleer enerjiye endekslemişlerdir.

Bizler bütün bu oyunlara ve hesaplara karşı, elimizden

geldiğince yurttaşlarımızı uyarmaya ve bütün doğasever, gönüllü güzel insanlarla birlikte; ülkemizin ve doğanın geleceği için, yaşama hakkımız için, dünyadaki bütün nükleer santrallara karşı çıkmaya devam edeceğiz. AKKUYU'YU KARARTMAYACAĞIZ.

KAYNAKLAR

- 1) Prof.Nejat Aybers: Türkiye'de Genel Enerji Tüketimi ve Nükleer Enerji, EİE Yayınları, 1996.
- 2) 'Çelişkili Resmi Raporlar'; ASOMEDYA Dergisi, Haziran 1996 sayısı
- 3) Gültekin Türkoğlu: 'Resmi talep tahminlerine dayanarak kurulacak bir politika, yanıltıcı olacaktır'. Kaynak Dergisi, sayı: 11, 1994
- 4) Dr. Behçet Yücel; 'Yurdumuzda elektrik yönetimi, yanlışlar ve doğrular', Kaynak Dergisi, sayı: 5, 1993
- 5) Prof.Dr. Sümer Şahin: 22 Mart 1995 günü TISAV'da verdiği konferansta, aynen şunları söyledi; 'Ben TÜBİTAK'ta başkan iken; CANDU tipi 2-3 adet nükleer santral seçmemiz için, Kanada Büyükelçisi elçiliğe çağırdı. Daha ortada ihale yokken, Türkiye'de santrallarını tanıtmak ve lanse etmek için şimdiden 10 milyon dolar para harcadıklarını anlattı'.
- 6) David Porter: 'Özel Elektriği Kaça Satalım' Modern Power Systems Journal, Temmuz, 1992
- 7) 'Türkiye'nin nükleer enerji gerçeği hangi boyutta'; 18 Ağustos 1996, Yeni Yüzyıl Gazetesi
- 8) Aktaran Prof.Dr. Hayrettin Kılıç: British Medical Journal 17, 1990 p. 423
- 9) Aktaran Prof.Dr. Hayrettin KILIÇ: Journal of American Medical Association, V. 265, No: 11, 1991, p.1397
- 10) Prof.Dr. Hayrettin Kılıç: Küresel Boyutlarıyla Nükleer Enerji, Çevre Gazetesi Özel Eki, 1995
- 11) Nükleer Güvenlik Skandalı, TODAY Gazetesi, 14 Eylül 1995.

NÜKLEER SANTRALLER DÜNYADA NE DURUMDA?

Yurtdışında talep yönünden planlama, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kaynakları uygulamalarına geçildiğini belirten uzmanlar dünyada pek çok ülkede nükleer enerji kullanımının terkedildiğini söylüyorlar.

- * Avusturya 1970'li yıllarda kurduğu tek nükleer santrali halk oylaması ile kapattı.
- * Danimarka 1985'te parlamento kararıyla ve bir daha asla kullanmamak koşuluyla kapatma kararı aldı.
- * İtalya, 1987'de halk oylamasıyla kapattı.
- * İsveç, 1998'den başlayarak 2010'a kadar kademe kademe kaldırma kararı aldı.
- * İngiltere, 1993'te özelleştiremediği nükleer enerji sektörü için bir daha santral kurmama kararı aldı.
- * Portekiz ve Lüksemburg'da nükleer santral bulunmuyor.
- * Yunanistan nükleer enerjiyi ülke içinde hiçbir zaman kullanmama kararı aldı.
- * Almanya'da 15 yıldan buyana halkın muhalefeti nedeniyle yeni santraller açılmıyor.
- * Rusya'nın Kostroma bölgesinde yapılan referandumda % 87 oranında "Hayır" oylarıyla nükleer santral yapımına karşı çıktı.
- * ABD'de son yirmi yıldır yeni santral yapılmıyor. Halkın % 80'i nükleer enerjiyi tehlikeli görüyor.

(Yeni Yüzyıl Gazetesi, 1 Ocak 1997)